ವಾಗಿ ಬಸ್ಸು ಮಗಚಿ, ಪುತ್ತೂರು ಸುಳ್ಯದ ೧೫ ಜನರಿಗೆ ತುಂಬ ಪೆಟ್ಟು. ಆನೇಕರ ಮೂಳೆ ಮುರಿತ, ಆಸ್ಪತ್ರೆ ವಾಸ, ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಪೆಟ್ಟಾದ ಕೆಲವು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಉಪವಾಸದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ. ಸರಕಾರದ ಹೈವೇಗಳಲ್ಲಿ ವೇಗ ನಿಯಂತ್ರಿಸಲು ಸೂಕ್ತ ಕ್ರಮ ಕೈಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅಪಘಾತಕ್ಕೀಡಾದ ವರಿಗೆ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಚಿಕಿತ್ಸೆ, ಕಷ್ಟ ನಷ್ಟಗಳಿಗಾಗಿ ಸೂಕ್ತ ಪರಿಹಾರ ಒದಗಿಸಬೇಕು ಎಂದು ಸರಕಾರ ವನ್ನು ಒತ್ತಾಯಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಶ್ರೀ ಎ. ಲಕ್ಷ್ಮೀಸಾಗರ್.—ಅಧ್ಯಕ್ಷರೆ, ನಾನು ಮಾನ್ಯ ಸೊರಕೆಯವರಿಗೆ ಹೇಳುವುದು ಇಷ್ಟೆ, ಈ ಅಪಘಾತದಲ್ಲಿ ನೊಂದವರಿಗೆ ಮೋಟಾರು ವಾಹನಗಳ ಅಪಘಾತ ಕಾನೂನಿನ ಅನ್ವಯ ಸತ್ತವರು ಸತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎನ್ನುವುದು ದೃಡ ಪಟ್ಟಿದ್ದೇ ಆದರೆ ಅಂತಹವರಿಗೆ ೧೫ ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಗಳ ಪರಿಹಾರ ಕೊಡತಕ್ಕಂಥ ಒಂದು ಕಾಯಿದೆ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿದೆ ಹಾಗೆಯೇ ಗಾಯ ಗೊಂಡವರಿಗೆ ೬ ತಿಂಗಳೊಳಗಾಗಿ ಸೆಶನ್ಸ್ ನ್ಯಾಯಾಲಯದವರ ಮುಂದೆ ಅರ್ಜಿಸಲ್ಲಿಸಬೇಕು. ಇಷ್ಟು ಕೆಲಸವನ್ನು ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟವರು ಮಾಡಬೇಕು.

ಶ್ರೀ ವಿನಯಕುಮಾರ್ ಸೊರಕೆ.—ಆರು ತಿಂಗಳೊಳಗೆ ಪರಿಹಾರ ಸಿಗುತ್ತದೆಯೇ ?

ಶ್ರೀ ಎ. ಲಕ್ಷ್ಮೀಸಾಗರ್.—ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟವರು ೧೮೦ ದಿನಗಳೊಳಗಾಗಿ ಅರ್ಜಿಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸ ಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದಲ್ಲಿ ಕಾನೂನಿನ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಪರಿಹಾರ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳತಕ್ಕಂಥ ಕಾಯಿದೆ ಇದೆ.

೧೫) ಮಂಗಳೂರಿನ ಹಂಪನ ಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಫ್ಲೈಓವರ್ ಬ್ರಿಡ್ಜನ್ನು ರಚಿಸಲು ಒತ್ತಾಯ.

ಶ್ರೀ ಬ್ಲೇಸಿಯಸ್ ಎಂ. ಡಿ. ಸೋಜಾ.—ಮಂಗಳೂರು ನಗರದ ಮಧ್ಯೆ ಇರುವ ಹಂಪನ ಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಸದಾ ವಿಪರೀತ ಜನಸಂದಣಿ. ೫ ಕಡೆಗಳಿಂದ ವಾಹನ ಬರುವ ಜಂಕ್ಷನ್, ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಟ್ರಾಫಿಕ್‌ಜಾಂ, ಜನಕ್ಕೆಲ್ಲ ತೊಂದರೆ. ವಾಹನ ಸಂಚಾರಕ್ಕೆ ವಿಳಂಬ. ಆಸ್ಪತ್ರೆ, ಕಚೇರಿ, ಕಾಲೇಜು, ಬ್ಯಾಂಕುಗಳಿಗೆ ಹೋಗುವವರಿಗೆ ತಾಪತ್ರಯ. ಈ ರಸ್ತೆ ಸರಕಾರದ ಪಿ. ಡಬ್ಲ್ಯೂ. ಡಿ. ರಸ್ತೆ. ಈ ಟ್ರಾಫಿಕ್‌ಜಾಂ ನಿವಾರಿಸಲು ಒಂದೇ ದಾರಿ-ಹಂಪನ ಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಫ್ಲೈಓವರ್ ರಚಿಸಬೇಕು. ಪಿ, ಡಬ್ಲ್ಯೂ. ಡಿ. ರಸ್ತೆಯಾದ್ದರಿಂದ ಕೂಡಲೇ ಕ್ರಮ ಕೈಕೊಳ್ಳಲು ಸರಕಾರವನ್ನು ಒತ್ತಾಯಿಸುತ್ತೇನೆ

ಶ್ರೀ ಎ. ಲಕ್ಷ್ಮೀಸಾಗರ್.—ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರೆ, ಮಂಗಳೂರಿನ ಮಧ್ಯೆ ಇರುವ ಹಂಪನಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ವಾಹನ ಸಂಚಾರ ಇರುವುದು ಸರಕಾರದ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಂದಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಫ್ಲೈಓವರ್ ನಿರ್ಮಿಸುವ ಪ್ರಸ್ತಾವವನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಲಾಗಿದ್ದು. ಆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಕಟ್ಟಡಗಳು ಇರುವುದರಿಂದ, ಮತ್ತು ಅವುಗಳನ್ನು ಸ್ವಾಧೀನ ಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ಆ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಫ್ಲೈಓವರ್ ನಿರ್ಮಿಸುವುದು ಸೂಕ್ತ ಅಲ್ಲ ಎಂದು ನಿರ್ಣಯ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಇದರ ಬದಲು ಒಂದು ಸಬ್‌ವೇ ನಿರ್ಮಿಸಲು ಯೋಜನೆ ಮಾಡಲಾಗುವುದು.

೧೬) ಉಡುಪಿಯಿಂದ ಮಣಿಪಾಲಕ್ಕೆ ವಾಯವ್ಯದೂತದ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಹಾಗೂ ಮುಂಬಯಿ ಗೋವಾಕ್ಕೆ ಇರುವ ಹಡಗು ಪ್ರಯಾಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಮಂಗಳೂರು ಪುಲ್ಲೈಗಳಿಗೂ ವಿಸ್ತರಿಸುವುದು.

ಶ್ರೀಮತಿ ಪುನೋರಮ ಮಧ್ವರಾಜ್.—ಮಾನ್ಯರೆ, ಧಾರ್ಮಿಕ, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ ವಾಣಿಜ್ಯ ರಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಉಡುಪಿ ಇತ್ತೀಚಿನ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಗಣನೀಯವಾಗಿ ಬೆಳೆದಿದೆ, ಮೆಡಿಕಲ್, ಇಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್ ಲಾ ಕಾಲೇಜುಗಳು ಸರ್ವ ಸೌಕರ್ಯವುಳ್ಳ ಮಣಿಪಾಲದ ಸುಸಜ್ಜಿತ ಆಸ್ಪತ್ರೆ, ಸಿಂಡಿಕೇಟ್ ಬ್ಯಾಂಕಿನ ಆಡಳಿತ ಕಚೇರಿ, ಬೃಹತ್ ವಿೂನುಗಾರಿಕಾ ಕೇಂದ್ರವಾದ ಮಲ್ಪೆಯ ಬಂದರು, ಉಡುಪಿಯ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸ್ಥಳಗಳೆಂ ಇವೆಲ್ಲ ಬೃಹದಾಕಾರದಲ್ಲಿ ಜನರನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸುತ್ತವೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಜನರ ಪ್ರಯಾಣಕ್ಕೆ ಸೂಕ್ತ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡುವುದು ಅಗತ್ಯ. ಉಡುಪಿ ಮಣಿಪಾಲ ವಠಾರಕ್ಕೆ ವಾಯುದೂತ ಪ್ರಯಾಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಆಗಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಉಡುಪಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಕುಂದಾಪುರ, ಭಟ್ಕಳ, ಹೊನ್ನಾವರ,

ಕಾಮಟಾ, ಕಾರ್ಕಳದ ಕೆಲವು ಭಾಗಗಳಿಗೂ, ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕೆಲವು ಭಾಗಗಳಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಮುಂಬಯಿ ಗೋವಾ ನಡುವೆ ಈಗ ಇರುವ ಹಡಗು ಪ್ರಯಾಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಮಂಗಳೂರು ಮಲ್ಪೆಗಳಿಗೂ ವಿಸ್ತರಿಸಬೇಕು. ಈ ಎರಡು ಸವಲತ್ತುಗಳಿಂದಾಗಿ ಪ್ರಯಾಣ ದರಗಳಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಸೌಕರ್ಯ ಒದಗಿಸಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಕಾರಿತು ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರವನ್ನು ಒತ್ತಾಯಿಸಬೇಕೆಂದೂ (೧) ಆಕಾಶಯಾನ ಗಾಳಿ ಗಂಳ್ಳಿಯಂತೆ ಒಡೆಯದಿರಲಿ (೨) ಜಲಯಾನ ನೀರ ಮೇಲಣ ಗುಳ್ಳೆ ಆಗದಿರಲಿ ಎಂದು ಈ ಸಲುವಾಗಿ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರ ಕೇಂದ್ರವನ್ನು ಕಳಕಳಿಯಿಂದ ಒತ್ತಾಯಿಸಲಿ ಎಂದು ಹಾರೈಸುತ್ತೇನೆ.

ಶ್ರೀ ಎ. ಲಕ್ಷ್ಮೀಸಾಗರ್.—ನಾನು ಅವರ ಮಾತನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಬಾಜಪೈಯಿಂದ ಉಡುಪಿಗೆ ಕೇವಲ ೩೦ ಮೈಲಿ ದೂರ, ಅವರು ಉಡುಪಿಗೆ ವಾಯುದೂತದ ಅನುಕೂಲ ಮಾಡಿಕೊಡುವುದರ ಬಗ್ಗೆ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರ ಹಿಂದೆ ಬೀಳಲಿವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ ಕೇಂದ್ರದ ಮೇಲೆ ಶ್ರೀಮತಿ ಮನೋರಮಾ ಅವರು ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಲಿ ಎಂದು ಮನವಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.

೧೭) ಅಂಗವಿಕಲರಿಗೆ ಮೆಡಿಕಲ್ ಮತ್ತು ಇಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್ ಕಾಲೇಜುಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಸೌಲಭ್ಯ.

ಶ್ರೀ ಜಿ.ಎಸ್. ಆಚಾರ್.—ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರೇ, ಅಂಗವಿಕಲತೆ ಬದುಕಿಗೊಂದು ಶಾಪವಾಗಬಾರದು, ಹುಟ್ಟಿನಿಂದ ಅಥವಾ ಆಕಸ್ಮಿಕಗಳಿಂದ ಆದ ಅಂಗವೈಕಲ್ಯ ಪೂರ್ವ ಜನ್ಮದ ಪಾಪದ ಫಲ ಎಂದು ಅಂಗವಿಕಲಮಕ್ಕಳ ಬದುಕನ್ನೇ ಸಂಪ್ರದಾಯವಾದಿಗಳು ಅಸಹನೀಯವಾಗಿಸುತ್ತಿರುವ ದೃಶ್ಯ ಒಂದೆಡೆ ಆದರೆ ಎಲ್ಲ ವೈಕಲ್ಯಗಳನ್ನು ಮೆಟ್ಟಿ ನಿಂತು, ಅಸಮಾನತೆಯ ವಿರುದ್ಧ ಸಿಡಿದೆದ್ದು ಉತ್ತಮ ನಾಗರೀಕರಾಗಿ ಬೆಳೆಯಬೇಕೆಂಬ ಛಲ, ಇಂದು ಅನೇಕ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಲ್ಲಿ ಮೂಡಿಬರುತ್ತಿರುವುದು ಅತ್ಯಂತ ಅಭಿನಂದನಾರ್ಹ. ಇದಕ್ಕೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹವನ್ನು ಸರ್ಕಾರವೂ ನೀಡಬೇಕು. ಯಾವುದೇ ಹುದ್ದೆಗಳ ಆಯ್ಕೆಯಲ್ಲಿ ಅಂಗವಿಕಲರಿಗೆ ಒಂದಿಷ್ಟು ಸ್ಥಾನ ಮೀಸಲಿರಿಸಬೇಕು. ಈ ವಿಧಾನ ಕೆಲವು ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಇದೆ, ಅದೇ ರೀತಿ ತಾಂತ್ರಿಕ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕಾಗಿ ಹಂಬಲಿಸುವ ಅಂಗವಿಕಲ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಮೆಡಿಕಲ್ ಇಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್ ಕಾಲೇಜು ಪ್ರವೇಶದಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಸ್ಥಳಾವಕಾಶ ಮೀಸಲಿರಿಸಬೇಕು. ಮೊದಲು ಈ ಪದ್ಧತಿ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಇದ್ದಿದ್ದರೂ ಈಗ ತೆಗೆಯಲಾಗಿದೆ. ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಅಂಥ ತಾಂತ್ರಿಕ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಅರ್ಜಿ ಹಾಕುವ ಮಕ್ಕಳು ತಿರುಗಿ, ಅಂಗವೈಕಲ್ಯ ಪೂರ್ವ ಜನ್ಮದ ಪಾಪವೋ ಎಂದು ಶೋಕಿಸುವಂತಾಗಿದೆ. ನೈಸರ್ಗಿಕ ವೈಕಲ್ಯ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಅವಹೇಳನ ಸಹ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳೊಡನೆ ಸರಿಸಾಟಿಯಾಗಿ ನಿಲ್ಲಬಾರದ ಕಲಿಯಲಾಗದ ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ತೊಂದರೆ, ಕೀಳರಿಮೆ ಇವುಗಳ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ಅಂಗ ವಿಕಲ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಸ್ಥಾನ ನೀಡುವುದು ಸೂಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಈ ವಿಚಾರ ಪುನರ್‌ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ಸೂಕ್ತ ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿ ಸರ್ಕಾರವನ್ನು ಒತ್ತಾಯಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಶ್ರೀ ಜಿ. ಬಸವಣ್ಣಪ್ಪ (ಸಮಾಜ ಕಲ್ಯಾಣ ಸಚಿವರು) —ಸರ್ಕಾರ ಅಂಗವಿಕಲರಿಗಾಗಿ ಅನೇಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡಿದೆ. ಕಿವುಡರಿಗೆ ಕಾರುಡರಿಗೆ ೮ ನಿವಾಸಿತ ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದೆ. ೧೫ ಸ್ವಯಂ ಸೇವಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತಿವೆ. ಇಲ್ಲಿ ವೃತ್ತಿಪರ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಕೊಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ೮೦೦೦ ರೂ. ಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ವರಮಾನ ಇರುವವರಿಗೆ ಉಚಿತ ಕೃತಕ ಅವಯವ, ಟ್ರೈವೀಲರ್ಸ್‌ಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸರ್ಕಾರ ಅವರ ಹಿತರಕ್ಷಿಸುವಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆ ಬಿದ್ದಿಲ್ಲ.

ಅಧ್ಯಕ್ಷರು.—ಬಿಸಿನೆಸ್ ಅಡ್ವೈಸರಿ ಕಮಿಟಿಯಲ್ಲಿ ದಿವಸಕ್ಕೆ ೫.೩೩ ಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ತೀರ್ಮಾನವಾಗಿದ್ದರೂ ನಾಳು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಅವಕಾಶ ಸಿಗಲಿ ಎಂದು ದಿವಸಕ್ಕೆ ೨೮ ರ ವರೆಗೂ ತರುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಉತ್ತರ ಕೊಡಬೇಕೆಂದೇನೂ ಇಲ್ಲ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ದವರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯ ಸಿಕ್ಕಿದೆ. ಇವತ್ತಿಂತೂ ೧೯ರ ಪೈಕಿ ೯ ಅವರವೇ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರು ಕೋ ಆಪರೇಷನ್ ಕೊಡಬೇಕು.